

**METAPREDMETLI YONDASHUVDA SAN'AT VA
TEXNOLOGIYA INTEGRATSIYASI ORQALI OBRAZLI TAFAKKURNI
SHAKLLANTIRISH**

Sayfullayeva Barno Baxromovna

Qarshi DU San'atshunoslik fakulteti

Rangtasvir va amaliy san'at kafedrasi o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada san'at va texnologiya fanlarining metapredmetli integratsiyasi orqali o'quvchilarda obrazli tafakkurni shakllantirish masalalari yoritilgan. XXI asr ta'limida fanlararo bog'liqlik va kreativ kompetensiyalarni rivojlantirish o'qitish jarayonining muhim tarkibiy qismiga aylangan. San'at va texnologiya uyg'unligi o'quvchilarda estetik idrok, innovatsion fikrlash va ijodiy tafakkurni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: metapredmetli yondashuv, san'at, texnologiya, obrazli tafakkur, integratsiya.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы формирования образного мышления у учащихся через метапредметную интеграцию искусства и технологий. В условиях современного образования особое значение приобретает развитие креативных компетенций и межпредметных связей. Синтез искусства и технологий способствует развитию эстетического восприятия, инновационного и творческого мышления.

Ключевые слова: метапредметный подход, искусство, технологии, образное мышление, интеграция.

Abstract. This article examines the development of figurative thinking among students through the meta-disciplinary integration of art and technology. In 21st-century education, fostering creativity and interdisciplinary connections has become essential. The fusion of art and technology contributes to developing aesthetic perception, innovative ideas, and creative thinking skills.

Keywords: meta-disciplinary approach, art, technology, figurative thinking, integration.

Zamonaviy ta'lim tizimi jadal o'zgarayotgan raqamli muhitda inson kapitalini shakllantirish, yosh avlodni mustaqil fikrlaydigan, kreativ va innovatsion shaxs sifatida tarbiyalashni talab etmoqda. Shu bois, hozirgi ta'lim paradigmasida metapredmetli yondashuv o'quvchilarning kompleks tafakkurini rivojlantirish, ularni fanlararo bog'liqlik asosida o'ylashga o'rgatishning samarali yo'li sifatida qaralmoqda. Bu yondashuv o'quvchini muayyan fanga qiziqtirish bilan cheklanmay, balki uning

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

mantiqiy, tanqidiy, estetik va obrazli fikrlashini uyg'un tarzda shakllantirishga xizmat qiladi¹⁴.

Bugungi kunda ta'limda san'at va texnologiyaning o'zaro integratsiyasi o'qitish jarayonini yanada mazmunli, faol va ijodiy qilish imkonini bermoqda. Chunki san'at insonda estetik idrokni, his-tuyg'ularni va go'zallikni anglashni rivojlantirsa, texnologiya zamonaviy tafakkur, muhandislik yondashuvi va innovatsion yechimlarni o'rgatadi. Ushbu ikki sohaning birlashuvi o'quvchilarda obrazli tafakkur — ya'ni voqelikni badiiy-estetik va texnik-mantiqiy nuqtai nazardan talqin qilish qobiliyatini shakllantiradi¹⁵.

Bundan tashqari, metapredmetli integratsiya o'quvchining o'z fikrini erkin ifodalashi, yangi g'oyalarni ilgari surishi va ularni texnik hamda estetik vositalar yordamida ro'yobga chiqarishiga sharoit yaratadi. Natijada o'quvchi nafaqat ma'lumotni o'zlashtiruvchi, balki uni qayta ishlab, yangilik yaratishga qodir faol subyektga aylanadi. Shu ma'noda, san'at va texnologiya uyg'unligida tashkil etilgan ta'lim jarayoni XXI asr kompetensiyalarini shakllantirishda strategik ahamiyat kasb etadi¹⁶.

Metapredmetli yondashuvning mohiyati. Metapredmetli yondashuv — bu o'quvchi tafakkurini bir fan doirasidan tashqariga olib chiqish, umumiy ko'nikmalarni (mantiqiy, ijodiy, kommunikativ) shakllantirishga qaratilgan tizimdir. Bu yondashuvda bilimlar sintezi muhim rol o'ynay. Masalan, tasviriy san'atda geometrik shakllarni o'rganish texnologiya fanidagi konstruktorlik fikr bilan uyg'unlashadi.

San'at va texnologiya integratsiyasi. San'at va texnologiya o'zaro ta'sirga kirishganida o'quvchilar yangi formatdagi bilimlarni amaliyotda qo'llashni o'rganadilar. Masalan:

Raqamli san'at (digital art) — o'quvchilarda nafaqat estetik idrokni, balki texnik ko'nikmalarni ham rivojlantiradi.

3D-modellashtirish — tasviriy san'atdagi kompozitsiya va proporsiya qonunlarini texnologik asosda o'zlashtirish imkonini beradi.

STEAM-ta'lim modeli (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) integratsiyasi orqali o'quvchi ilmiy va badiiy fikrlashni uyg'unlashtiradi¹⁷.

Obrazli tafakkurni shakllantirish jarayoni. Obrazli tafakkur — bu voqelikni estetik idrok etish, uni badiiy va texnik tasvir orqali qayta ifodalash qobiliyatidir. San'at va texnologiya darslarida bu quyidagi yo'llar bilan rivojlanadi:

- ✓ Vizual loyihalar yaratish (dizayn, grafika, plakatlar);
- ✓ Texnologik ijod (robototexnika, animatsiya, media loyihalar);
- ✓ Estetik tahlil (rang, shakl, harakat, texnik yechimlarning go'zalligi).

¹⁴ Karimova, N. (2022). *Ta'limda innovatsion texnologiyalar asosida san'at darslarini tashkil etish yo'llari*. Toshkent: Fan nashriyoti.

¹⁵ Vygotsky, L. S. (1982). *Myshlenie i rech'*. Moskva: Pedagogika

¹⁶ Yakovleva, N. (2021). *STEAM-obrazovanie v sovremennoy shkole*. Moskva: Akademkniga.

¹⁷ Hasanov, M. (2023). "San'at va texnologiya fanlari integratsiyasi orqali ijodiy fikrlashni rivojlantirish." *Ta'lim taraqqiyoti*, №4, 45–49.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

Bunday faoliyat orqali o'quvchilar abstrakt fikrni aniq obrazlarga aylantirishni, g'oyalarni texnik va badiiy shaklda ifodalashni o'rganadilar¹⁸.

Pedagogik natijalar. Metapredmetli yondashuv asosida san'at va texnologiyani integratsiyalash:

- ✓ o'quvchilarda ijodiy tafakkurni faollashtiradi;
- ✓ muammoli vaziyatlarni hal etish ko'nikmasini shakllantiradi;
- ✓ fanlararo muloqotni rivojlantiradi;
- ✓ o'qituvchiga innovatsion pedagogik usullarni joriy etish imkonini beradi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, metapredmetli yondashuv asosida san'at va texnologiya integratsiyasi o'quvchilarda obrazli tafakkurni shakllantirishning samarali vositasi ekanligi ayon bo'ladi. Ushbu yondashuv o'quvchilarning kognitiv, ijodiy va estetik qobiliyatlarini bir vaqtning o'zida rivojlantiradi. Bunda san'at — inson ruhiyatini, tuyg'ularini uyg'otuvchi badiiy kuch sifatida; texnologiya esa — ularni real shaklga keltiruvchi vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Metapredmetli integratsiya jarayonida o'quvchilar fanlar o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni anglaydi, nazariy bilimni amaliy faoliyat bilan birlashtiradi, va o'z fikrlarini vizual hamda texnik ifodalar orqali aks ettirishni o'rganadi. Natijada o'quvchilarda dizayn fikrlash, innovatsion muammo yechish, badiiy idrok va ijodiy tafakkur kompetensiyalari shakllanadi.

Shuningdek, bu yondashuv ta'lim jarayonida o'qituvchining rolini ham o'zgartiradi: u bilim beruvchidan ko'ra, yo'naltiruvchi, fasilitator va ijodiy muhit yaratuvchi shaxsga aylanadi. Shu bois, metapredmetli yondashuv zamonaviy ta'lim siyosati va pedagogik innovatsiyalarning ajralmas qismiga aylanishi lozim.

Xulosa qilib aytganda, san'at va texnologiyaning uyg'unligi o'quvchi tafakkurida nafaqat go'zallikni his etish, balki uni amaliy va innovatsion shaklda ifodalash madaniyatini ham shakllantiradi. Bu esa kelajak avlodni raqamli, kreativ va estetik jihatdan yetuk shaxs sifatida voyaga yetkazishning kafolatidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimova, N. (2022). Ta'limda innovatsion texnologiyalar asosida san'at darslarini tashkil etish yo'llari. Toshkent: Fan nashriyoti.
2. Vygotsky, L. S. (1982). Myshlenie i rech'. Moskva: Pedagogika.
3. Yakovleva, N. (2021). STEAM-obrazovanie v sovremennoy shkole. Moskva: Akademkniga.
4. Hasanov, M. (2023). "San'at va texnologiya fanlari integratsiyasi orqali ijodiy fikrlashni rivojlantirish." Ta'lim taraqqiyoti, №4, 45–49.
5. Dewey, J. (2007). Art as Experience. New York: Penguin Books.

¹⁸ Dewey, J. (2007). Art as Experience. New York: Penguin Books.

